

Dorota Zbroszczyk**Marta Franaszczyk**

Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny w Radomiu

SCENARIUSZ ZAJĘĆ WŁĄCZAJĄCYCH

THE SCENARIO OF "INTEGRATING"

Abstrakt: Celem artykułu jest przedstawienie elementów kształtowania umiejętności życiowych, takich jak: współpraca, integracja i włączanie. Proponowany scenariusz zajęć włączających skierowany jest do uczniów szkoły podstawowej z klas 4-6, do realizacji na godzinie wychowawczej. W upowszechnianie tej koncepcji, jako istotnego ogniwa edukacji dzieci i młodzieży, włącza się między innymi organizacja międzynarodowa UNICEF.

Słowa kluczowe: współpraca, integracja, włączanie

Abstract: The aim of this article is to present of elements which influence on shaping the every day life skills; cooperation, integration and inclusion. The scenario of merging is directed to primary pupils class 4-6 to carry out during form period. To spread this notion as a crucial part of education UNICEF is involved as well as another organizations.

Keywords: cooperation, integration, inclusion

Świat jest pełen ograniczeń niepozwalających na realizację własnych planów. Człowiek, który osobiście nie zetknął się z taką sytuacją, zwykle nie jest w stanie dostrzec trudności piętrzących się przed innymi. Różne ograniczenia postrzegane są przez pryzmat migawek medialnych czy przekazów słownych. Tymczasem jest wiele utrudnień, ograniczeń, powstałych na skutek relacji międzyludzkich czy stereotypów, nie tylko na płaszczyźnie dorosły – dorosły. Pojawiają się problemy widoczne w klasie szkolnej, np. ze względu na trudności w nauce, różnice ekonomiczne, rasowe czy niepełnosprawność. Rozwiązanie tych sytuacji wymaga od nauczyciela wysoko rozwiniętych

umiejętności komunikacyjnych, dostrzeżenia potrzeby rozwojowej ucznia i sposobu organizacji pracy. Dostrzeżenie potrzeby ucznia, uznanie jej za ważną na tyle, aby chciał on zmienić dotychczasowy sposób funkcjonowania klasy (przynajmniej w jakimś zakresie) bądź zachęcić innych uczniów do przyjęcia odmiennej niż dotychczasowa perspektywy, stanowi dla nauczyciela nie lada wyzwanie [D. Wiszejko-Wierzbicka 2012, s. 72]. Oznacza to między innymi próbę stworzenia takiej kasy szkolnej dla każdego ucznia, która uwzględniałaby indywidualną i nieowtarzalną osobowość każdego dziecka – niepełnosprawnego, zdolnego, utalentowanego i mającego specyficzne trudności w nauce lub adaptacji do środowiska społecznego. W takiej klasie szkolnej metody nauczania muszą być na tyle elastyczne, by obejmowały ogromną różnorodność możliwości i potrzeb ucznia zgodnie z ideą, iż każde dziecko jest równoprawnym członkiem społeczności klasowej i szkolnej [R. Flis, 2004, s. 11]. Mogą temu posłużyć zajęcia integracyjne – włączające, które polegałyby na maksymalnym – w miarę możliwości – włączeniu dzieci i młodzieży do wzrastania w gronie rówieśników.

Scenariusz

Temat: Przez wspólną zabawę budujemy współpracę

Uczestnicy: Uczniowie klas 4-6 szkoły podstawowej

Czas: 1 godzina lekcyjna

Cel główny:

- Wykształcenie umiejętności współpracy, bez względu na trudności w nauce, różnice rasowe, ekonomiczne, niepełnosprawność

Cele szczegółowe:

- Wdrażanie do współpracy w grupie:
  - uczeń potrafi współdziałać w grupie i zna zasady w niej panujące,
  - uczeń rozumie, czym jest integracja, współpraca, włączanie
- Rozpoznawanie uczucia, jak to jest być wykluczonym ze społeczeństwa, grupy
- Nieodczuwanie izolacji społecznej, grupowej
- Wyrażanie własnego zdania i słuchanie innych

Metody i techniki pracy:

- Praca zbiorowa
- Praca indywidualna
- Zabawy integracyjne

Pomoce dydaktyczne:

- Kartki formatu A-4 do rysowania
- Bristol do narysowania plakatu z zasadami obowiązującymi na zajęciach
- Kredki, ołówki, flamastry

Przebieg zajęć**1) Przedstawienie celu zajęć**

Celem zajęć, które dzisiaj poprowadzę, jest integracja oraz wykształcenie w was umiejętności współpracy, tak abyście w przyszłości wspólnie – niezależnie od koloru skóry, wyznania – potrafili rozwiązywać problemy i wykonywać różne zadania. Dzięki poszczególnym ćwiczeniom będziecie rozwijali wyobraźnię, a także w pozytywny sposób spędzali czas w gronie znajomych.

2) Omówienie zasad obowiązujących na zajęciach.

Aby nasze zajęcia przyniosły efekty oraz upłynęły w miłej atmosferze, chciałabym, abyście przestrzegali kilku zasad, które ułatwią nam współpracę (przykłady). Spróbujcie je wyrazić w formie rysunku i podpisać się pod nimi.

- Nie przerywamy, gdy ktoś mówi.
- Nie wyśmiewamy wypowiedzi innych.
- Nie używamy wulgarnych słów.
- Zgodnie ze sobą współpracujemy.
- Wyłączamy telefony komórkowe.
- Etc...

3) Wyjaśnienie pojęcia integracja, współpraca oraz włączanie

Zacniemy od trzech pojęć, które może są wam znane, a które są bardzo ważne w funkcjonowaniu każdej grupy, także waszej klasy. Są to **współpraca i integracja, włączanie.**

Na początku wyjaśnię wam, czym jest współpraca, integracja i włączanie.

Współpraca – praca z kimś, w porozumieniu z kimś, pomoc, udział we wspólnej pracy, działalności [B. Dunaj, 1996, s. 1251].

Integrować – łączyć coś w jedną całość, scalać, dopełniać [B. Dunaj, 1996, s. 325]. Integracja jest zatem łączeniem czegoś w całość.

Włączenie – np. wspólna nauka, prawo do pełnego uczestnictwa.

Włączenie – podstawową jego zasadą jest elastyczność, tzn. uznanie, że dzieci mogą uczyć się w różnym tempie, a nauczyciele powinni umieć wspierać ich naukę w sposób dostosowany do zróżnicowanych potrzeb, uzdolnień i tempa rozwoju dzieci [A. Firkowska-Mankiewicz, 2008, s. 225].

Są to trzy różne pojęcia, jednak bardzo mocno ze sobą związane. Jeśli będziecie klasą zintegrowaną, łatwiej będzie wam ze sobą współpracować. Dzięki temu będziecie osiągać lepsze efekty waszej pracy oraz lepiej będziecie czuli się w swoim towarzystwie. Przejdziemy teraz do kilku ćwiczeń pomagających w integracji.

Ćwiczenie 1. Zabawa integracyjna

Każde dziecko otrzymuje czystą kartkę oraz przybory do rysowania. Jego zadaniem jest zobrazowanie tego, jak się w tej chwili czuje lub o czym myśli. Kiedy skończy swoją pracę, pokazuje członkom grupy swój rysunek, a oni starają się odgadnąć, co on przedstawia.

Celem ćwiczenia jest pokazanie uczniom bogactwa, które płynie z faktu różnorodności. Każdy w grupie/społeczeństwie jest potrzebny i jednakowo ważny – bez względu na trudności w nauce, różnice rasowe, ekonomiczne czy niepełnosprawność.

Ćwiczenie 2. Zgadnij, kto to

Prowadzący prosi, aby uczniowie ustawili krzeselka w kole tak, aby wszyscy się widzieli. Zabawa polega na tym, aby odnaleźć osobę, która jest opisywana przez grupę. Jedna osoba wychodzi z klasy. Spośród pozostałych uczniów w sali wybieramy jedną osobę, która będzie opisywana. Zadaniem ucznia, który wyszedł, będzie wskazanie opisywanej koleżanki lub kolegi. Uczniowie mogą naprowadzać zgadującego używając nieobraźliwych porównań np. jest ładna jak kwiatek.

Kiedy dziecko odgadnie, kto jest opisywany, siada w kręgu, a odgadnąć będzie osoba, która była opisywana.

Celem ćwiczenia jest budowanie w uczniach poczucia przynależności do grupy oraz niwelowanie odczuwania izolacji społecznej.

Ćwiczenie 3. Portret

Prosimy, aby każdy uczeń zapisał na karteczce swoje imię. Nauczyciel zbiera kartki, każdy z uczniów wylosuje jedną karteczkę, na której napisane będzie imię kogoś z grupy. Jeśli ktoś wylosuje siebie, będzie losował powtórnie. Następnie na czystej kartce, którą otrzyma, dziecko ma za zadanie narysować portret osoby, której imię wylosował. Po zakończonej pracy prowadzący zbiera rysunki i przedstawia je na forum klasy. Zadaniem uczniów jest wspólne odgadywanie, czy to portret. Każdy z uczniów na pamiątkę otrzymuje swoją podobiznę.

Celem ćwiczeń jest wskazanie uczniom podobieństw i różnic międzyludzkich.

Ćwiczenie 4. Drabina życzeń

Prowadzący rozdaje kartki papieru. Prosimy, aby każdy z uczestników narysował drabinę. Na szczeblach prosimy o wpisanie własnych życzeń, oczekiwań związanych z uczestnictwem w kolejnych spotkaniach. Mogą to być ogólne propozycje lub np. konkretne tematy do rozmów i dyskusji.

Ćwiczenie ma na celu poczucie przez uczestników współodpowiedzialności za zajęcia i podkreślenie wagi ich roli we współtworzeniu spotkań. W grupie każdy ma swoje obowiązki, panują zasady, których należy przestrzegać, ale każdy ma również swoje prawa i potrzeby, które dla pozostałych członków grupy są ważne.

Podsumowanie zajęć

Każdy z was jest inny i wnosi do życia klasy co innego. Ćwiczenia, które dzisiaj wykonywaliście, miały na celu pokazanie wam, jak ważna jest wasza indywidualność. Musicie pamiętać o tym, że każdy człowiek jest inny, co nie czyni go gorszym, lecz wyjątkowym. Mam na-

dziękuję, że udało mi się dzisiaj wzmocnić więzi między wami i w przyszłości chętnie będziecie ze sobą współpracować i zwracać się do siebie po pomoc.

Bibliografia

1. Dunaj B., *Słownik współczesnego języka polskiego*, Wyd. Wilga, Warszawa 1996.
2. Flis R., *Praca w klasie integracyjnej*, Wyd. Impuls, Kraków 2004.
3. Firkowska-Mankiewicz A., *Edukacja – narzędziem przeciw wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych*, [w:] L. Frąckiewicz (red.), *Przeciw wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych*. Warszawa, Wyd. IPiSS, Warszawa 2008.
4. Wiszejko-Wierzbicka D., *Specjalne potrzeby ucznia czy szkoły? Przewodnik po edukacji włączającej pomocą w rozwijaniu kształcenia i uczestnictwa w życiu szkoły*, „Niepełnosprawność – Zagadnienia – Problemy i Rozwiązania”, nr III/2012(4).

Załącznik nr 1

- 1) O czym marzysz?
- 2) Twój największy sukces?
- 3) Niezapomniane wakacje?
- 4) Śmieszna sytuacja, która ci się przytrafiła.
- 5) Co lubisz robić w wolnym czasie?
- 6) Jakie było Twoje pierwsze wrażenie, kiedy mnie poznałeś?
- 7) Co robisz w wolnym czasie?
- 8) Gdzie chciałbyś w przyszłości mieszkać i dlaczego?